

УДК 35.975(477)

DOI: <https://doi.org/10.31470/2786-6246-2024-10-26-35>

Воротін Валерій, доктор наук з управління, професор, завідувач кафедри публічного управління Державної екологічної академії Міндовкілля

Vorotin Valerii, doctor of sciences in public administration, professor, head of the department of public administration of the State Ecological Academy of the Ministry of the Environment

✉ vevorotin@gmail.comORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4545-612X>

Проданик Василь, кандидат наук з державного управління, доцент кафедри публічного адміністрування Навчально-наукового інституту міжнародних відносин та соціальних наук ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

Prodanyk Vasyl, candidate of sciences in public administration, Associate Professor of the Department of Public Administration of the Educational and Scientific Institute of International Relations and Social Sciences, PJSC «Higher educational institution «Interregional Academy of Personnel Management»

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3112-479>

СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ ТА РЕСУРСНО-ЕКОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ЗГУРТОВАНOSTІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

STRATEGIC VISION OF EUROPEAN STATE-FORMATION AND THE RESOURCE-ENVIRONMENTAL COMPONENT OF PUBLIC ADMINISTRATION COHESION IN UKRAINE

Анотація. Наразі в Україні відбувається процес формування нової державної регіональної політики, зокрема, на засадах використання саме екологічних механізмів публічного управління та законодавчого забезпечення в умовах воєнного стану та впровадження європейських норм (регламентів) у цій сфері суспільних відносин за умов воєнного стану. Метою такого формування є створення умов для збереження чи відновлення якості життя людини, екологізації та додержання гарантованих державою соціальних стандартів для кожного громадянина незалежно від його місця проживання, через забезпечення територіально цілісного та збалансованого розвитку України, інтеграції регіонів в єдиний економічний, політичний, правовий, інформаційний та культурний простір, максимально повного використання їх потенціалу з урахуванням природних, політичних, історичних, культурних, соціальних і інших особливостей, підвищення конкурентоспроможності регіонів і реалізації дієвого самоуправління.

У статті обґрунтовано, що еколого-ресурсний розвиток неможливо здійснити без реальної децентралізації, зміцнення самоврядування в Україні та залучення територіальних громад до формування, впровадження політики (стратегічного бачення) регіонального та місцевого розвитку, зокрема, в сфері екології та ресурсів відновлення.

Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 рр. (зі змінами), яка затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 13 серпня 2024 р. № 940, лишається основним планувальним документом для реалізації секторальних стратегій розвитку, координації державної політики в різних сферах. Стратегія визначає певні досягнення ефективності використання державних ресурсів у територіальних громадах і регіонах в інтересах людини, єдності держави, сталого розвитку історичних населених місць та

збереження традиційного характеру історичного середовища, збереження навколишнього природного середовища та сталого використання природних ресурсів для нинішнього та майбутніх поколінь українців після Перемоги.

Доведено, що найбільш суттєвими викликами, на які держава має реагувати шляхом вироблення та реалізації державної регіональної політики, є неспроможність більшості територіальних громад самостійно вирішувати питання, віднесені до їх повноважень. В цілому, передавати повноваження та відповідальність за екологічність регіонального розвитку на органи місцевого самоврядування не можна допоки не буде створена дієва і ефективна система місцевого самоврядування і, у першу чергу, дійсно спроможна та економіко-екологічна стійка територіальна громада.

Ключові слова: екологічне публічне управління та адміністрування, екологічна політика, стратегічне планування, органи влади, регіональний розвиток.

Annotation. Currently, the process of forming a new state regional policy is taking place in Ukraine, in particular on the basis of the use of ecological mechanisms of public administration and legislative support in the conditions of martial law and the implementation of European norms (regulations) in this sphere of public relations. The purpose of such formation is to create conditions for improving the quality of human life, environmentalization and compliance with state-guaranteed social standards for every citizen regardless of his place of residence, through ensuring territorially integral and balanced development of Ukraine, integration of regions into a single economic, political, legal, informational and cultural space, maximum full use of their potential, taking into account natural, political, historical, cultural, social and other features, increasing the competitiveness of regions and implementing effective self-government.

The article substantiates that ecologically effective development cannot be realized without real decentralization, strengthening of self-government in Ukraine, and the involvement of territorial communities in the formation and implementation of the policy (strategic vision) of regional development, in particular in the field of ecology.

State regional development strategy for 2021-2027 (with changes), which was approved by the resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated August 13, 2024. No. 940 remains the main planning document for the implementation of sectoral development strategies and coordination of state policy in various spheres. The strategy defines certain achievements in the effectiveness of the use of state resources in territorial communities and regions in the interests of people, the unity of the state, the sustainable development of historical settlements, and the preservation of the traditional character of the historical environment, the preservation of the natural environment and the sustainable use of natural resources for the current and future generations of Ukrainians after the Victory.

It has been proven that the most significant challenge to which the state must respond through the development and implementation of state regional policy is the inability of most territorial communities to independently resolve issues within their jurisdiction. In general, it is impossible to transfer authority and responsibility for the environmental sustainability of regional development to local self-government bodies until an effective and efficient system of local self-government and, first of all, a truly capable and economically and ecologically sustainable territorial community is created.

Keywords: environmental public management and administration, environmental policy, strategic planning, authorities, regional development.

Постановка проблеми. Формування нових еколого-ресурсних і управлінських систем, інститутів у нових геостратегічних реаліях лишається необхідним в складних умовах воєнного стану в Україні. Стратегічне бачення європейського майбутнього держави, дієве та згуртоване публічне управління (державне управління та місцеве самоврядування) є не просто гаслом, а реалією та визначальною вимогою нашої Перемоги над рф. Цим підтверджується

безальтернативність управлінського поступу на шляху формування нації самоврядних громад і муніципалізму, як найкращого способу демократичного та вільного управління в повоєнній європейській державі, зокрема, в контексті використання еколого-ресурсної складової публічного управління та формування нової системи управління в сфері екології та ресурсів відновлення.

Наша регіональна та місцева політика спрямована на розширення ресурсних можливостей громад, зокрема, в умовах воєнного стану. Можливо це надасть більшу самостійність та еколого-ресурсну потужність громадам. Економічний розвиток та ефективна і ресурсна регіональна політика допоможуть нам досягти цілей формування всієї системи публічного управління в державі на основі ресурсної складової розвитку та дієвого управління, зокрема, в сфері охорони навколишнього середовища.

Лише децентралізацією неможливо змінити нинішню складну ситуацію, а щоб зробити наші громади сильнішими та успішнішими, потрібні інструменти європейської регіональної політики та циркулярна модель, яка використовує умови для еколого-ресурсного розвитку. Також потрібні нові можливості та механізми управління для зміцнення потенціалу місцевих управлінських інститутів.

Європейське стратегічне бачення є основою всіх життєдіяльних і екологічних процесів розвитку держави та її територій, важливим етапом процесу екологічного публічного управління, що визначає цілі, ефективні методи та засоби, необхідні для досягнення цілей, систему показників, визначаючих хід робіт з досягнення поставлених завдань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Принципи ефективного функціонування організаційних ланок управління, взаємодії сукупності управлінських відносин з економічною системою загалом, знайшли провідне місце в дослідженнях багатьох науковців, зокрема, у наукових працях зарубіжних вчених: М. Альберта, Р. Акоффа, Д. Вурворда, Дж. Грейсона, П. Друкера, Р. Дорнбуша, Б. Карлоффа, Е. Мейо, Ф. Котлера, А. Маслоу, М. Мескона, У. Оучи, М. Портера, Г. Саймона, Ф. Тейлора, Р. Фалмера, Г. Форда, С. Фішера, Ф. Хедоурі, Л. Якокка та ін.

Аналізу теоретико-методологічних засад державного управління, механізмів формування та реалізації державної політики у різних сферах суспільного життя присвячені праці М. Білінської, К. Ващенко, В. Куйбіди, М. Кравченко, О. Петроє, О. Пархоменко-Куцевіл, О. Пухкала, С. Романюка, Г. Рябцева, С. Серьогіна, І. Сурай, О. Суходолі, В. Трощинського, С. Хаджирадевої та ін.

Особливостям функціонування досліджуваного суспільного явища в Україні та його впливу на демократизацію державного управління присвятили свої праці вітчизняні вчені Б. Авер'янов, О. Амосов, О. Андрійко, В. Бакуменко, Ю. Битяк, Л. Воронова, С. Дубенко, Ю. Куц, Ю. Пахомов, Н. Плахотнюк, Л. Приходченко, А. Селіванов, О. Сушинський, В. Шаповал, Ю. Шемшученко, А. Чухно та ін. Водночас, на сьогодні відсутні системні дослідження стратегічного бачення європейського державотворення та ресурсно-екологічної складової згуртованості публічного управління в Україні, зокрема, після Перемоги над рф.

Метою дослідження є обґрунтування використання механізмів стратегічного бачення європейського державотворення на засадах ресурсно-екологічної складової згуртованості публічного управління в Україні.

Аналіз існуючого стану. Сучасні ринкові перетворення, які останнім часом відбуваються в національній економіці, супроводжуються значними інституційними змінами в системі (механізмах і інструментах) публічного

управління та адміністрування, зокрема в сфері стратегічного бачення подальшого розвитку державотворення на екологічних і безпекових засадах в Україні. Воєнний стан формує особливу та унікальну модель управління в державі та регіонах. Цей досвід стане важливим елементом щодо використання саме української управлінської моделі в умовах воєнного стану та зняття питань існування самостійності держави. Подальше формування розвинених ринкових відносин у національній господарській практиці з потужними регіонами та субрегіонами – є стратегічним курсом децентралізованої системи публічного управління та адміністрування після Перемоги. В цій системі особлива роль стратегічного бачення еколого-ефективного регіонального розвитку за сучасних умов подальшого реформування всієї управлінської та безпекової системи в Україні не тільки не зменшується, а навпаки, зростає, набуваючи нової якості та дієвості в умовах реальних загроз існування держави.

Відзначимо, що для успіху стратегічного бачення (планування) необхідна згода усіх зацікавлених сторін щодо довготермінової мети (цілі) та чітких термінів виконання завдань і пріоритетів щодо узгоджених завдань розвитку та повоєнного відновлення. Також кожна стратегія має бути інтегрована до бюджетного процесу, що забезпечить відповідність запланованих ресурсів, які спрямовані на досягнення результату в рамках наявних і обмежених фінансових можливостей.

По змісту стратегічне бачення – це вибір цілей і орієнтирів, визначення стратегії (напрямку) розвитку, що забезпечить ефективність публічного управління та сталого розвитку країни. Специфіка стратегічного планування як процесу полягає в тому, що однією з його важливих завдань є зменшення невизначеності майбутнього, але це не повинно перетворитись на «пусті бажання чи обіцянки». На сучасному складному етапі державотворення це потрібно закріплювати в законах України.

У методологічному значенні закон розглядаємо як об'єктивний, істотний, необхідний, сталий зв'язок або відношення між явищами. Найсуттєвішою ознакою закону є те, що він відображає об'єктивний стан речей, об'єктивні зв'язки між речами, предметами, явищами. Іншою важливою ознакою закону є необхідність такого зв'язку, що неминуче виявляється в процесі розвитку того чи іншого явища. Закон – це зв'язок між сутностями, який є: об'єктивним і необхідним; загальним і внутрішнім; суттєвим і повторювальним.

Будь-яка наука характеризується властивими тільки їй теоретичними законами та закономірностями. У науці управління також є свої закони та закономірності. Об'єктивні закони управління, на відміну від державних (правових) законів, що регулюють суспільні відносини, це описувані науковою теорією істотні, необхідні та повторювані загальні форми взаємозв'язків між керуючим суб'єктом і керованим об'єктом, між системою управління та соціальним середовищем.

Закони управління виражають необхідність і загальність тих сторін, моментів управлінської діяльності та відносин, які історично складаються, закріплюються і відтворюються в структурі та функціях управління.

Закономірні (законом обумовлені) структурні та функціональні взаємозв'язки не діють з неминучістю, а реалізуються в вигляді тенденцій, що пробиваються через безліч конкретних явищ і обставин, індивідуальних актів поведінки та дій, що підкоряються імовірнісними «правилами гри». Реалізація законів залежить від багатьох умов (змінних), але, перш за все від керуючого суб'єкта, його знань, здібностей, але також і від керованого об'єкта [2].

Роль законів управління виражається в тому, що вони: утворюють теоретичний фундамент науки; сприяють переходу емпіричного підходу до професійного; дозволяють правильно оцінити виникаючу ситуацію; дозволяють аналізувати зарубіжний досвід; виражають якісні властивості і зв'язки процесів і явищ, що характеризують відносини управління та напрямки їх розвитку. Закони управління виявляють свої вимоги в реалізації принципів управління, функціональному розподілі праці, структурі системи управління, у механізмі та методах управління; в процесі управління.

У наукових дослідженнях управління склалася парадоксальна ситуація: починаючи з 90-х рр. минулого століття, проблеми законів і закономірностей управління не розглядаються. Це було обумовлено складнощами перехідного періоду, а сьогодні умовами воєнного стану.

Науковці публічного управління вважають, що закони та закономірності управління відображають найбільш важливі, необхідні, сталі та повторювані зв'язки явищ і процесів, які допомагають розкрити їх природу, сутність та внутрішній зміст. Закони та закономірності публічного управління розглядаються нерідко як одне поняття, зважаючи на те, що між ними є багато спільного: по-перше, вони носять об'єктивний характер; по-друге, формулюються на підставі розкриття відносин як між суб'єктом і об'єктом управління, так і внутрішніх, притаманних кожному з них, а також зв'язків із зовнішнім середовищем. На нашу думку, ці явища мають суттєві відрізнення, оскільки закони діють постійно на відміну від закономірностей, які тільки певний час актуальні, зокрема в умовах воєнного стану чи екологічних ризиків і загроз.

У сфері публічного управління виділяють такі основні закони як: єдності системи управління, пропорційності суб'єкта та об'єкта управління, поєднання централізації та децентралізації, співвідносності керуючої та керованої систем [3].

Слід розрізняти поняття закону та закономірностей. Закономірність – це термін, який відображає стан речей, що об'єктивно існує в реальному світі (закономірності природокористування, екологізації відносин, взаємодії небесних тіл, хімічних речовин, соціальних спільнот, управлінських структур). Їх пізнання та узагальнення є підставою для формулювання законів як обов'язкової складової будь-якої наукової теорії. Закони управління відображають найбільш суттєві, необхідні, сталі та повторювані зв'язки між елементами системи та учасниками процесів її функціонування та розвитку, що допомагають розкрити їхню природу та внутрішній зміст. Системи управління є відкритими, значний вплив на їх стан справляють фактори зовнішнього оточення, зокрема в сфері екології.

Знаменно, що Європейська рада вирішила розпочати переговори про вступ України до ЄС. Для України відкрились нові можливості, успіх від яких тепер залежить від нас. Відповідно вже сформовані важливі напрями формування дієздатних територіальних громад і реального місцевого самоврядування:

- євроінтеграційні інструменти регіонального та місцевого розвитку;
- посилення спроможностей місцевих інституцій;
- вплив євроінтеграційних процесів на українське бізнес-середовище;
- політика екологічної безпеки на рівні громад.

Безперечно, що дорога до ЄС не буде легкою та попереду чимало труднощів. Тому рух до ЄС – це має бути величезна праця на кожному рівні – національному, регіональному та місцевому. Не буде вмикання тумблера – раз і ми в ЄС. Всі східноєвропейські країни працювали напружено, щоб стати повноправним членом ЄС. Це складний процес, який охоплює комплекс

політичних, юридичних, еколого-економічних, культурних і інших управлінських завдань і пріоритетів.

У сучасних умовах воєнного стану, наша мета – не просити допомоги по всіх позиціям, а Перемогти ворога та стати сильними, європейськими, вільними і еколого-економічно конкурентоспроможними.

Відзначимо, що в рекомендаціях Єврокомісії є 9 головних блоків, серед яких на першому місці – реформа публічного управління. А чому не корупція, економіка, судова реформа, про які йдеться в наступних пунктах? Бо без ефективних публічних політик і практик професіоналізації, без інституційної спроможності системи органів місцевого самоврядування та виконавчої влади, ми не зможемо досягти Перемоги та еколого-господарських результатів.

Очевидно, що в таких складних умовах, тематика євроінтеграції стане однією з пріоритетних для всіх суб'єктів державного управління, органів місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства та представників бізнесу.

Сьогодні багато говорять про політику згуртованості та її еколого-економічної складової. Що це? В Україні ця згуртованість набирає вже конкретного смислу в умовах війни та реалізації під час повоєнного еколого-економічного відновлення.

Важливо, що Рада ЄС прийняла резолюції, які визначають її позицію щодо ключових механізмів формування механізму координації еколого-економічного розвитку. Висновки ляжуть в основу роботи Європейської Комісії щодо законодавчої підтримки переговорів і політики координації в наступні роки. Підкреслюється, що політика згуртованості має бути ключовим стовпом ЄС і, з цією метою, підтримувати зміцнення економічної, екологічної, соціальної та територіальної інтеграції ЄС і зменшення регіональних диспропорцій.

Хоча політика згуртованості є підходом для всіх регіонів ЄС, менш розвиненим регіонам слід надавати більш цілеспрямовану та адаптовану підтримку. Особливу увагу слід приділяти потребам сільських районів, субрегіонів, які постраждали від індустріалізації, і найменш заселених районів на півночі, а також районів, які страждають від серйозних і постійних природних або демографічних проблем, таких як острівні, прикордонні та гірські райони.

Важливо, щоб Європейська Комісія систематично розглядала ресурсно-екологічні потреби віддалених громад і регіонів та вплив своїх законодавчих пропозицій на ці території. Рада також наголошує на необхідності вимірювання та оцінки конкретних екологічних потреб різних типів землі, а також вирішення проблем окремих і проблемних територій.

Нагадуючи про ключову роль політики згуртованості в подоланні останніх криз, Рада ЄС вважає, що вона може адаптуватися до нових і непередбачуваних подій, зберігаючи при цьому свій довгостроковий перехідний характер і структурні цілі еколого-економічного розвитку.

Європейську комісію просять розробити варіанти, які краще допоможуть регіонам протистояти низці нових викликів, включаючи воєнний стан, екологічні ризики та загрози, демографічні тенденції, міграцію, зелені та цифрові переходи, а також подальше спрямування інвестицій у реформи, що сприяють зростанню важливості логічного управління.

Рада нагадує про важливість спільного екологічного управління та принципу партнерства для скоординованого підходу, а також забезпечення територіального підходу у його розвитку та програмуванні. Це також заохочуватиме зусилля щодо подальшого спрощення екологічного

адміністрування механізму координації, одночасно забезпечуючи високі стандарти запобігання та боротьби з шахрайством і корупцією.

Слід зазначити, що Європейська Комісія також намагалася забезпечити взаємодоповнюваність між політикою координації та іншими відповідними європейськими політиками та екологічними ініціативами на етапі їх розробки та полегшити оперативну координацію між програмами, що підтримують співпрацю між місцевими громадами та регіонами.

На нашу думку, сьогодні можна порівняти практичний досвід екологічного управління України та ЄС у сфері підвищення соціальної згуртованості, провести комплексний аналіз нормативного контролю європейської політики згуртованості та прогалін у регіональній та місцевій еколого-економічній політиці української держави, а також у розробці та апробації концепції координації, а потім і стратегії у сфері управлінських зв'язків з екологічною громадськістю.

Цикл планування на 2021–2027 рр. включає п'ять ключових положень ЄС щодо Політики згуртованості (Cohesion Policy). Усі вони спрямовані на інституційну підтримку країн ЄС, зокрема:

1. Регламент (ЄС) 2021/1060 Європейського Парламенту та Ради від 24 червня 2021 р. про встановлення загальних положень щодо Європейського фонду регіонального розвитку, Європейського соціального фонду плюс, Фонду згуртованості, Фонду справедливого переходу та Європейського фонду морського судноплавства, рибальства та аквакультури та фінансові правила для них і для Фонду притулку, міграції та інтеграції, Фонду внутрішньої безпеки та Інструменту фінансової підтримки управління кордонами та візової політики.
2. Регламент (ЄС) 2021/1059 Європейського парламенту та Ради від 24 червня 2021 р. про спеціальні положення щодо цілей європейського територіального співробітництва (Interreg), які підтримуються Європейським фондом регіонального розвитку та зовнішніми фінансовими інструментами.
3. Регламент (ЄС) 2021/1058 Європейського Парламенту та Ради від 24 червня 2020 р. про Європейський фонд регіонального розвитку та Фонд згуртування.
4. Регламент (ЄС) 2021/1057 Європейського Парламенту та Ради від 24 червня 2021 р. про заснування Європейського соціального фонду плюс (ESF+) та скасування Регламенту (ЄС) № 1296/2013.
5. Регламент (ЄС) 2021/1056 Європейського Парламенту та Ради від 24 червня 2021 р. про створення Фонду справедливого переходу.

А. Ткачук та його колеги з Інституту громадянського суспільства ретельно та оперативно відпрацювали. Зокрема, оприлюднили текст неофіційного перекладу Регламенту (ЄС) 2021/1056. Європейський Союз створив новий Фонд справедливого переходу (далі ФСП) для підтримки населення, економіки та навколишнього середовища територій, які відчувають серйозні екологічні, економічні та соціальні проблеми, пов'язані з процесом переходу до енергетичних і кліматичних цілей Європейського Союзу до 2030 р. [4].

Зокрема, ФСП надає фінансову підтримку проектам реалізації територіального плану справедливого переходу. Його розроблено та затверджено відповідними територіями держав-членів Європейського Союзу. Важливо, щоб ресурси ФСП були спрямовані на такі види діяльності:

- Ефективне інвестування в МСП, включаючи малі підприємства та стартапи, що веде до диверсифікації економіки, модернізації і реформам.
- Інвестиції у створення нових компаній. Це включає бізнес-інкубатори та наставницькі послуги, які сприяють створенню робочих місць.
- Інвестиції в науково-дослідну та інноваційну діяльність, в тому числі університетами та громадськими дослідницькими організаціями, а також сприяння передачі передових технологій.
- Інвестиції в розгортання доступних, чистих енергетичних технологій, систем і інфраструктури, включаючи технологію зберігання енергії та в скороченні викидів парникових газів.
- Інвестиції у відновлювані джерела енергії відповідно до Директиви (ЄС) 2018/2001 Європейського Парламенту та Ради, включаючи критерії стійкості, викладені в ньому і з точки зору енергоефективності. У тому числі з метою зменшення енергетичної бідності.
- Розумні та стійкі інвестиції в місцевий транспорт. Це включає зменшення вуглецевого сліду місцевого транспортного сектору та інфраструктури.
- Реконструкція та модернізація мереж централізованого тепlopостачання; підвищити енергоефективність систем централізованого тепlopостачання та інвестиції у виробництво тепла. За умови, що обладнання для виробництва тепла постачатиметься виключно з відновлюваних джерел енергії.
- Інвестиції в цифровий простір, цифрові інновації та цифрове підключення.
- Інвестиції у відновлення та очищення забудованих територій, рекультивацію земель та зелену інфраструктуру та перепрофільовані проекти в міру необхідності. Врахування принципу платності забруднювачів.
- Інвестиції в розвиток циркулярної економіки та особливо через запобігання утворенню відходів, їх зменшення, ефективне використання ресурсів, повторне використання, ремонт і переробку.
- Професійний розвиток і перепідготовка працівників і шукачів роботи.
- Допомога шукачам роботи в пошуку роботи.
- Активна участь шукачів роботи.
- Технічна допомога.
- Інша діяльність у сфері освіти та соціальної інтеграції. Це включає інвестиції в інфраструктуру для цілей навчальних центрів, догляду за дітьми та людьми похилого віку.

Використання можливостей ФСП допоможе Україні прискорити екологічний перехід. Гарантує створення нових робочих місць і сприяє майбутньому технологічному розвитку після Перемоги. Це також сприятиме інтеграції України в економіку ЄС, а також підтримуватиме зусилля щодо досягнення стандартів і цілей ЄС у сферах клімату та енергетики [5].

Відзначимо, що необхідність формування ефективно екологічного публічного управління в сучасних умовах воєнного стану обумовлює потребу перерозподілу завдань, повноважень і ресурсів на всіх рівнях державного екологічного управління – центральному, регіональному та місцевому у напрямі передавання більш широкого спектру екологічних повноважень відповідно до стандартів і цілей ЄС у екологічній сфері [6].

Висновки та рекомендації. Таким чином, воєнний стан формує особливу та унікальну модель управління в державі та регіонах. Цей досвід стане важливим елементом щодо використання саме української управлінської моделі

та вирішення питань загроз існування самостійності держави. Для України відкрились нові можливості, успіх від яких тепер залежить від нас. Відповідно вже сформовані важливі напрями формування системи публічного управління, дієздатних територіальних громад і реального місцевого самоврядування.

У серпні 2024 р. внесені зміни до Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 рр. (Постанова КМУ від 13.08.2024 р. № 940), які оновили деякі підходи до формування системи управління в країні. Вже сьогодні обговорюються оновлені цілі та пріоритети регіонального та місцевого розвитку до 2030 р., а також механізми та інструменти підтримки діяльності в сфері відновлення, екології та стратегічного розвитку на різних рівнях публічного управління. До ключових завдань соціально-економічного розвитку регіонів розробники та експерти відносять розвиток людського капіталу та ресурсної регіональної економіки, ліквідацію та відновлення пошкодженої інфраструктури, вплив на регіональний розвиток зміни навколишнього середовища та клімату (у тому числі й внаслідок війни). Вважаємо, що європейські вектори розвитку публічного управління на всіх рівнях потребують ретельного опрацювання в документі та мають значні резерви для подальшого використання.

Вважаємо, що сьогодні потребує суттєвого оновлення вся система публічного управління, оскільки вона не готова до реальної інтеграції в ЄС. Можливо необхідні суттєві екологічні та ресурсні пропозиції в цьому напрямку та наша робота допоможе в цій частині реформи публічного управління та його складової місцевого самоврядування, яку пропонує ЄС, зокрема в напрямку формування системи європейського екологічного та ресурсного публічного управління.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 14.09.2024).
2. Chechel O., Bashuk A., Tsykhovska E., Vorotin V., Mukovoz V., Prodanyk V. Reform of state regulation of production and transportation of hydrogen on the territory of European states in the context of positive practice of the EU. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. №3 (13 (117)). 2002. pp. 78–90. (SCOPUS). <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2022.260329>.
3. Регламент (ЄС) 2021/1059 Європейського парламенту та ради від 24 червня 2021 р. про особливі положення щодо мети «Європейське територіальне співробітництво» (Interreg), що підтримується Європейським фондом регіонального розвитку та інструментами зовнішнього фінансування. URL: https://www.csi.org.ua/wp-content/uploads/2023/12/g-031-a-1-2021_1059-interreg_ua_14122023.pdf (дата звернення: 14.09.2024).
4. Регламент Європейського парламенту та Ради від 24 червня 2021 р. 2021/1059. URL: <https://www.csi.org.ua/news/reglament-yevropejskogo-parlamentu-ta-rady-vid-24-cher-vnya-2021-roku-2021-1059/> (дата звернення: 14.09.2024).
5. Vorotina N., Koval O., Vorotin V., Prodanyk V., Shynkarov A. Legal foundations and features of public administration in the budgetary sphere in Ukraine and abroad. *Rivista di scienze giuridiche a cura della facoltà di giurisprudenza dell'università cattolica di Milano/vp vita e pensiero indice n. 2/2023*. pp. 247–262. https://doi.org/10.26350/18277942_000122.

References

1. Pro zatverdzhennia Derzhavnoi stratehii rehionalnoho rozvytku na 2021-2027 roky [On approval of the State Strategy for Regional Development for 2021-2027]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
2. Chechel, O., Bashuk, A., Tsykhovska, E., Vorotin, V., Mukovoz, V., & Prodanyk, V. (2022). Reform of state regulation of production and transportation of hydrogen on the territory of European states in the

- context of positive practice of the EU. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, 3 (13 (117)), pp. 78–90. (SCOPUS). <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2022.260329> [in English].
3. Rehlament (YeS) 2021/1059 Yevropeys'koho parlamentu ta rady vid 24 chervnya 2021 r. pro osoblyvi polozhennya shchodo mety «Yevropeys'ke terytorial'ne spivrobitnytstvo» (Interreg), shcho pidtrymuyet'sya Yevropeys'kym fondom rehional'noho rozvytku ta instrumentamy zovnishn'oho finansuvannya [Regulation (EU) 2021/1059 of the European Parliament and of the Council of 24 June 2021 on special provisions for the objective of European Territorial Cooperation (Interreg) supported by the European Regional Development Fund and external financing instruments]. www.csi.org.ua. Retrieved from https://www.csi.org.ua/wp-content/uploads/2023/12/g-031-a-1-2021_1059-interreg_ua_14122023.pdf [in English].
 4. Rehlament Yevropeys'koho parlamentu ta Rady vid 24 chervnya 2021 r. 2021/1059 [Regulation of the European Parliament and of the Council of June 24, 2021 2021/1059]. www.csi.org.ua. Retrieved from <https://www.csi.org.ua/news/reglament-yevropejskogo-parlamentu-ta-rady-vid-24-chervnya-2021-roku-2021-1059/> [in English].
 5. Vorotina N., Koval O., Vorotin V., Prodanyk V., Shynkarov A. (2023). Legal foundations and features of public administration in the budgetary sphere in Ukraine and abroad. *Rivista di scienze giuridiche a cura della facoltà di giurisprudenza dell'università cattolica di Milano/vp vita e Pensiero – Journal of legal sciences edited by the faculty of law of the Catholic University of Milan/vp vita e pensiero*, 2, 247-262. https://doi.org/10.26350/18277942_000122 [in English].

*Подано до редакції 15.09.24 р.
Прийнято до друку 23.10.24 р.*